

Lärarhandledning

Röda böckerna

Sanoma Utbildning

Innehåll

Välkommen till <i>Uppdrag X!</i>	4
Multimedias roll i barns liv och lärande	4
Motivation	5
Pojkar och läsning	6
Böckerna i <i>Uppdrag X</i>	8
Handlingen i böckerna	8
Att lära sig läsa med <i>Uppdrag X</i>	11
Språk för kommunikation och tänkande	11
Lässtrategier – att tala, lyssna och samtala	12
Kontext och syntaktiska ledtrådar	12
Läsförståelse	13
Läsflyt	13
Ökat ordförråd	14
<i>Uppdrag X</i> och Lgr 11	15
I klassrummet	18
Att skapa en kreativ läs- och skrivmiljö	18
Tematiskt arbete	20
Vägledad läsning	20
Böckernas progression i <i>Uppdrag X</i>	24
Självständig läsning	24
<i>Uppdrag X</i> och skrivande	25
Arbetsblad	25
Noteringsblad	25
Läsanalys	26
Föräldramedverkan	28
Kopieringsunderlag	29

Välkommen till Uppdrag X!

Uppdrag X är ett modernt läromedel för läs- och skrivutveckling i årskurs 1–3. Böckerna omfattar totalt 120 titlar och de är uppdelade på 40 titlar per årskurs. Det finns 6 exemplar av varje titel för att möjliggöra läsgrupper. Texterna är medvetet skrivna för att tilltala alla elever. De skapar nyfikenhet kring böckers innehåll och ett engagemang för att vilja lära sig läsa. Materialet utgår från den verklighet barn lever i i dag och anknyter till deras vardag och intressen genom såväl texter och bilder, som layout och digitalt stöd.

Multimedias roll i barns liv och lärande

I dag växer barn upp i en multimedievärld. Filmer, tecknade serier, webbsidor och datorspel är en naturlig del av deras fritid. I dessa situationer, vid datorn eller framför tv:n, ställs barnen hela tiden inför många sofistikerade läsutmaningar som de löser på olika sätt. Det är viktigt att elevernas erfarenheter när det gäller den här typen av läsförmåga erkänns och även lyfts in i skolans värld på ett lämpligt sätt. Ofta ligger de texter vi presenterar i skolan för långt ifrån elevernas verklighet utanför skolan. Eleverna kan ha svårt att relatera till innehållet och ser då ingen mening med att anstränga sig och läsa vidare.

I utformandet av *Uppdrag X* har elevernas intressen utanför skolan tagits till vara och använts på ett positivt sätt för att skapa intresseväckande texter med ett meningsfullt innehåll. Även bilderna i böckerna är väl genomtänkta och spelar en viktig roll. I vissa böcker finns detaljerade digitala 3D-illustrationer. De överför filmernas och datorspelens värld till böckernas, vilket är mycket populärt bland eleverna. De känner igen sig och tar till sig böckerna på ett självklart sätt, som en del i den multimediekultur de är väl bekanta med.

Böckerna i *Uppdrag X*

Böckerna i *Uppdrag X* har ett varierat innehåll för att ge bredd till läsoplevelsorna och för att tillgodose elevernas olika intressen. Många av berättelserna är fartfyllda och spännande. Blandningen av äventyr, humor och en stor portion fantasi fångar garanterat läsarnas intresse – så väl pojkars som flickors. Alla böcker är tematiskt indelade i grupper om fem titlar. De *Röda böckerna* innehåller åtta teman: *Min familj*, *Här bor vi*, *Stort och smått*, *Husdjur*, *Mat*, *Väder*, *Småkryp* och *Leksaker och spel*.

Varje tema består av:

- två berättande texter med fyra barn som huvudpersoner
- två faktatexter
- en fristående berättande text.

Alla teman är utformade för att vara intressanta och motiverande, särskilt för pojkar. Blandningen av berättelser och faktatexter erbjuder olika sätt att närma sig ett tema, beroende på läsintresse. Denna mix skapar förutsättningar för eleverna att vidga sin repertoar av texter. Allteftersom eleverna läser böckerna i ett tema blir de mer och mer bekanta och trygga med sammanhanget. Ordförrådet växer, vilket i sin tur ökar deras självförtroende som läsare. Temana stimulerar även till samtal, lek, drama och bild.

Handlingen i böckerna

I varje tema finns två böcker som följer fyra barns äventyr. Barnen heter Max, Anna, Charlie och Oliver och de är goda vänner. En dag hittar de fyra klockor som kan få dem att krympa. Barnen upplever många fantastiska och actionfyllda äventyr när de själva krymper till miniformat. Deras vanliga miljö blir med en gång till en helt ny värld med oväntade händelser, spännande utmaningar och tuffa problem att lösa.

I de *Röda böckerna*, nivå 1, presenteras de fyra vännerna och deras klockor. Varje bok är fristående och innehåller ett äventyr i välbekanta miljöer, som hemmet, trädgården, parken och skolan. Visuellt berättarteknik används för att förklara för läsarna hur barnen krymper och visar vilka nya perspektiv som kan uppstå.

Max, Anna, Charlie och Oliver utvecklar olika karaktärsdrag som de behåller genom hela serien och som gör att eleverna lär känna dem. Max är en hjältemodig ledartyp. Anna är beslutsam och äventyrlig. Oliver är otålig, rolig och modig. Charlie är tyst, tänker mycket och älskar naturen. Relationerna mellan barnen börjar också utvecklas och gradvis växer en stark vänskap fram, även om den sätts på prov ibland. Barnen i *Uppdrag X* har personlighetsdrag och vanor som dagens barn kan känna igen sig i, samtidigt som de utgör positiva förebilder för läsarna.

Max

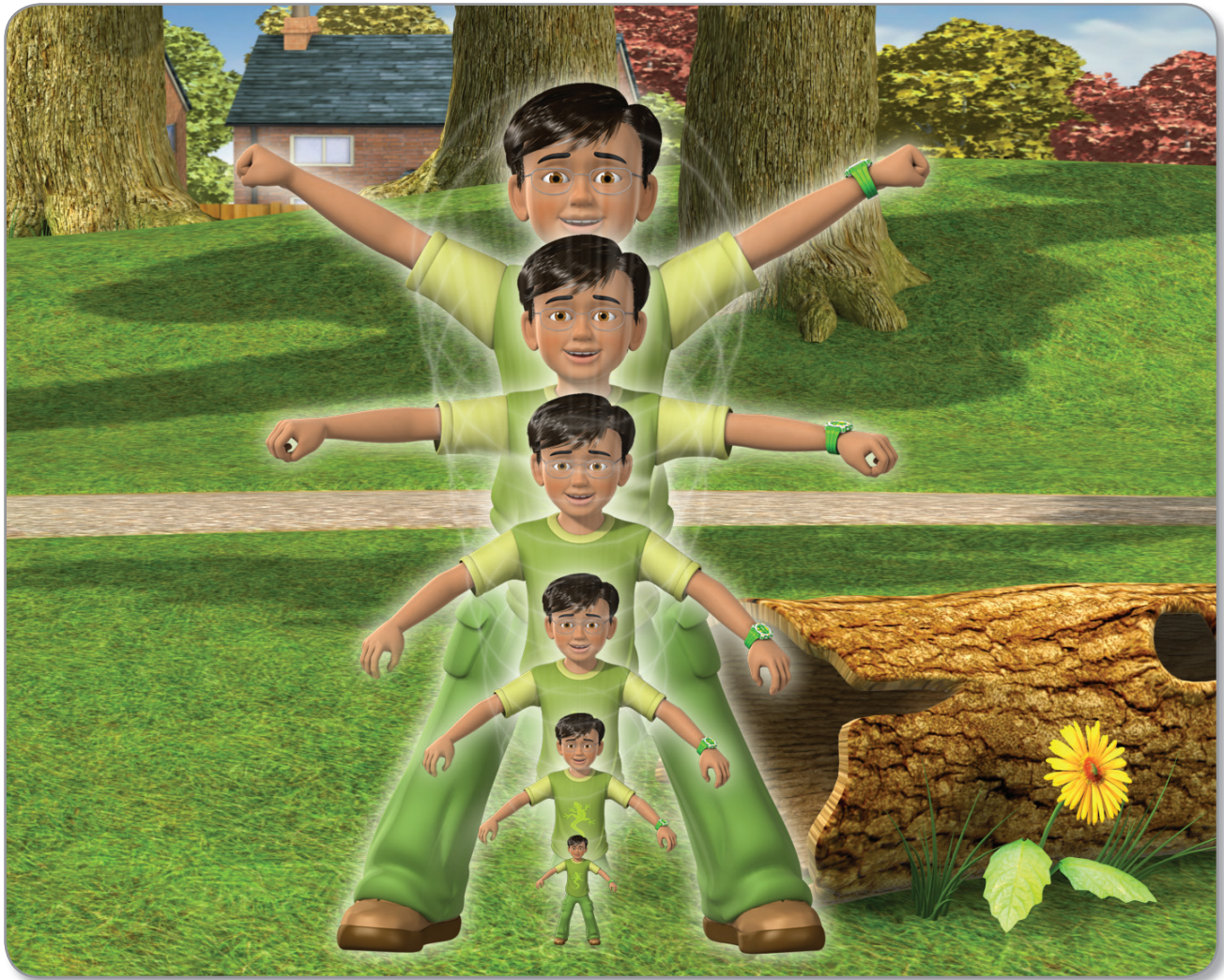
Anna

Charlie

Oliver

I de *Gula böckerna*, nivå 2, får eleverna veta mer om klockornas ursprung och om skurken, Doktor X, som skapade dem. En mystisk komplotter börjar framträda. Det kommer att visa sig att Doktor X har för avsikt att ta makten över världen med hjälp av klockorna, vilket blir ännu tydligare i de *Blåa böckerna*, nivå 3.

Böckerna i *Uppdrag X* kan läsas i vilken ordning som helst. Det förväntas inte att alla barn läser varje bok, men nedanstående titlar hjälper till att ge en bild av de fyra huvudpersonerna och vilka relationer de har till varandra.

Olivers familj – temat Min familj

Här presenteras Oliver och hans familj, och redan i den allra första boken råkar Oliver illa ut.

Gå och lägg dig! – temat Min familj

Här presenteras Max, hans mamma och hans (ofta irriterande) lillasyster Molly.

Ett hus till Ted – temat Här bor vi

Här presenteras Anna som en beslutsam och självständig personlighet.

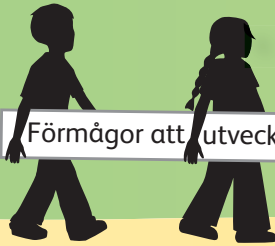

Uppdrag X och Lgr 11

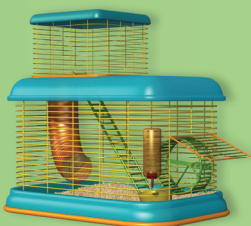
Förskoleklassen

Förmågor att utveckla

Gula böckerna

- Samtala om aktuella händelser, företeelser och texttyper
- Beskriva och förklara karaktärer, saker, situationer, händelseförlopp och fakta
- Berätta och argumentera för egna åsikter
- Ställa frågor med utgångspunkt i text och bild
- Återberätta text med hjälp av stödord
- Läsa högt med inlevelse och tydlig intonation
- Läsa och uppfatta den röda tråden i en berättelse
- Läsa för att förstå budskap i text
- Läsa kritiskt och anpassa läsningen efter olika texttyper
- Läsa och ta hjälp av rubriker, layout och faktarutor
- Söka fakta i text
- Förutsäga hur berättelser kommer att utveckla sig med förståelse för händelser och karaktärer
- Skriva meningar med stor bokstav och punkt
- Använda fråge- och utropstecken
- Kommunicera med hjälp av meddelanden och brev
- Skriva för att återberätta, minnas, beskriva, ställa frågor, ge svar, sortera och förstå fakta, instruera, informera, skapa intresse, uttrycka egna tankar och fantasi och utforska språket
- Kunna ge och ta positivt gensvar på egen skriven text
- Anpassa skriften till mottagare
- Arbeta med alfabetisk ordning, synonymer, lånord och stavning
- Bli bekant med hur författaren bygger upp en text
- Identifiera och se likheter och skillnader mellan olika texttyper
- Förstå hur ord kan bygga upp en stämning

Röda böckerna

- Samtala om gemensamma erfarenheter och läsupplevelser
- Berätta om upplevelser, känslor och om kunskaper
- Beskriva saker och enkla händelseförlopp
- Upptäcka likheter mellan berättelser
- Upptäcka ord med ljudstridig stavning
- Dramatisera och framträda
- Lyssna och ställa frågor
- Underhållande högläsning
- Uppleva läsglädje
- Lära känna igen bokstäver och ljud
- Urskilja ord och meningar i en text
- Läs ordbilder
- Läs med hjälp av olika lässtrategier
- Läs egen text
- Läs repliker med inlevelse
- Läs och lyssna till olika texttyper
- Uppleva hur det är att läsa rytmiskt
- Sökläs
- Sök fakta i text och bild
- Förutsäga vad en text kommer att berätta
- Läs och ta hjälp av bilder, innehållsförteckning, ordlista och diagram
- Skriva ord
- Skriva text efter modell
- Rita och skriva tankar och åsikter, enkla händelseförlopp, berättelser, fakta, beskrivningar, frågor och svar
- Arbeta med handstilen
- Skriva på dator
- Höra och göra rim
- Arbeta med skiljetecken, dubbelteckning, sammansatta ord, adjektiv, substantiv, verb, onomatopoetiska uttryck, frågeord och prepositioner
- Öka ordförrådet
- Reflektera kring text och nya ord

Blåa böckerna

- Berätta för att förmedla kunskap
- Beskriva och förklara fenomen och idéer
- Samtala om hur en händelse kan förändra textens handling och karaktärernas beteende
- Samtala och jämföra läsupplevelser
- Debattera utifrån text
- Återberätta innehåll i beskrivande texter och berättelser
- Jämföra texter och reflektera över dess innehåll
- Argumentera för och emot
- Dramatisera med inlevelse
- Läs och skriva för att kommunicera
- Läs rytmiskt och anpassa högläsning efter texttyp
- Läs och ta hjälp av tabeller, faktarutor och register
- Läs och förstå budskap som står mellan raderna
- Skriva för att underhålla, visa kunskap, berätta åsikter, argumentera, förklara och sammanfatta
- Arbeta med bearbetning av text, organisation och struktur av text, miljö- och personbeskrivning, parallellhandling, uppslagsbok och ordbok, meningsbyggnad, kritisk värdering av information, innebörd och nyanser av ord och begrepp

Kunskapskrav åk 3

I klassrummet

Att skapa en kreativ läs- och skrivmiljö

Klassrummet i sig är också viktigt för att skapa en positiv och meningsfull känsla runt läsning och skrivning. Det ska göra lärandet lockande och ha resurser som stödjer elevernas läs- och skrivutveckling. Klassrummet ska erbjuda många tillfällen till läsning med ett brett urval av texter, gärna i en avskild, mysig läshörna. Där ska även finnas tillgång till datorer och multimedia och det ska finnas material och utrymme för att rita, skriva, tala och lyssna.

Dekorera väggarna och inred klassrummet med ord och texter. En lyssningsstation är också bra. Skapa en lek- och dramahörna där eleverna kan gestalta läsoplevelser och bearbeta texter genom rollspel och dramatiseringar.

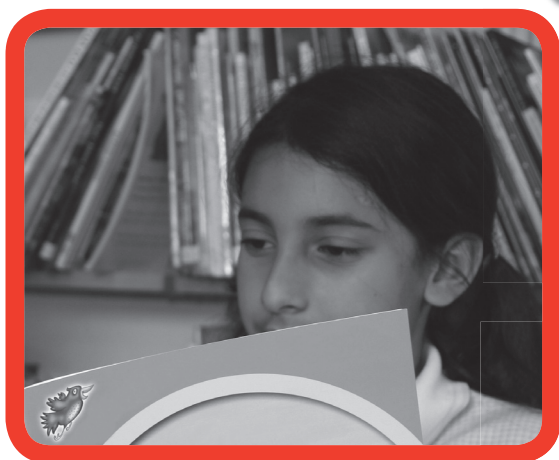
Ett brett urval texter

- tilltalande, åldersadekvata böcker, både berättande texter och faktatexter
- boksamlingar med anknytning till teman som studeras i klassen
- annat material, som serier, broschyrer, kataloger, tidningar, manualer osv.
- elevernas egna texter/böcker
- audiovisuella texter som talböcker, filmer och videor.

Lek- och dramahörna

- varierat material som kan kopplas till det läs- och skrivarbete som pågår
- etiketter och skyltar
- små figurer, leksaker, dockor, byggsatser och annat material som kan användas i till exempel rollspel när man uppför, bearbetar och skapar berättelser
- utklädningskläder och rekvisita för dramatiseringar
- rikligt med material för att skriva och rita.

I en kreativ läsmiljö ska det finnas:

Dekorera väggar

- affischer, kartor och bilder som hör samman med temat eller det som är aktuellt för tillfället
- hjälpmedel som alfabetplanscher, ordlistor och affischer med inlärningsstrategier
- skyltar och lappar som barnen kan läsa i sitt sammanhang
- elevernas senaste skrivalster.

Hjälpmiddel för det

- alfabetsramsor, alfabetmattor, ordlistor
- bildkort
- magnetbokstäver
- ordspel
- föremål som man kan hålla i och samtala om.

Läshörna

- mattor och kuddar, kanske en fåtölj eller soffa som gör läshörnan bekväm och inbjudande
- låga, lättöverskådliga bokhyllor.

Namn: _____

Änder

Anden har ett bo.

Anden vilar i boet.

Anden har lagt ägg.

Anden ruvar på äggen.

Nu kläcks äggen.

De små ungarna föds.

Ungarna växer.

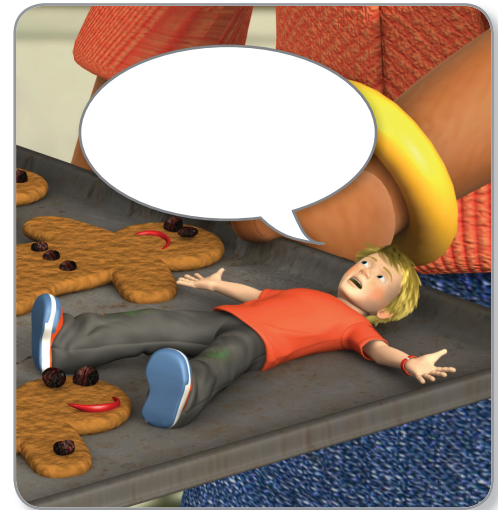
Ungarna kan simma.

Namn: _____

Pepparkaksgubben

Mamma gick till grannen för att låna russin. Då fick Oliver en idé. Max och Oliver gick in. De tryckte på sina klockor. Då kom mamma tillbaka. Oliver ville skoja lite. Mamma tog plåten. Hon såg inte Oliver.

Hjälp!

Spring, Oliver!
Spring!

Du kan inte
ta mig!

Namn: _____

Mums!

Jag tycker om mjölk. Mjölk kommer från kor.

Jag tycker om apelsiner. Apelsiner växer på träd.

Jag tycker om tomater. Tomater växer på plantor.

Jag tycker om ris. Ris växer i vatten.

Jag tycker om majs. Majs växer på fält.

Jag tycker om potatis. Potatis växer i jorden.

Vad kan man göra av mjölk?

_____

Vad kan man göra av apelsiner?

_____

Vad kan man göra av tomater?

_____

Vad kan man göra av potatis?

_____

Översikt av böcker och läsgrupper Uppdrag X Röda böckerna steg 1 och 2

Läsgrupp									
Olivers familj									
Gå och lägg dig!									
Ånder									
Var är pappa?									
Min familj									
Ett hus till Ted									
En hamster på rymmen									
I mitt hus									
Ett nytt hus									
Hos uttrarna									
Charlie och bebisen									
Spring Anna, spring!									
Stora och små djur									
Ville och Tom									
Stor och liten									
Chicos nya bur									
Min katt Lissi									
En dag med Sassa									
Josefs husdjur									
Mitt husdjur									

Dokumentation av språk och läsutveckling Uppdrag X, Röda böckerna

Bok:			
Datum:			
Språk för kommunikation och tänkande			
Lyssnar med glädje och engagemang på berättelser, sånger, dikter och ramsor.			
Lyssnar aktivt och återkopplar med relevanta kommentarer och frågor.			
Använder sitt språk för att föreställa och återge karaktärer och upplevelser, klargöra tänkande, idéer, känslor och händelser.			
Läsning			
Visar en förståelse och återberättar textens budskap, huvudkaraktärer, och händelseförlopp.			
Visar en förståelse för hur man söker information i faktatexter genom att svara på frågor utifrån Var? Vem? Varför? Hur?			
Avkodar bokstäver och ljudar enkla ord.			
Läser en del vanligt förekommande ord.			
Läser självständigt kända och vanligt förekommande ord och meningar.			
Använder en variation av lässtrategier för att förstå.			